

Nr 202.

Av herr **Liljedahl**, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående beredande av militär hjälp för skördens inbärgande m. m.

Skall Sveriges folk kunna med obrutna krafter genomgå den närvarande krisen, så är det nödvändigt att landets modernäring jordbruket lämnas erforderlig arbetskraft. För närvarande tryckes denna näring av en ofantlig brist i detta avseende. Såväl i Öster- och Västergötland som i andra provinser måste en förändring komma till stånd, om vi ej skola stå inför risken att få en stor del av landets skörd under år 1917 förstörd. Med de rationella metoder, efter vilka vårt jordbruk numera flerstädes arbetar, finnes ingen dödsäsong för dess idkare, utan behöves full arbetskraft året om. Givetvis är dock behovet störst under vår, sommar och höst. Men som det nu är stå flera jordbrukare utan möjlighet att erhålla tillräcklig arbetskraft, emedan industrien och neutralitetsvakten taga stora delar därav i anspråk.

Under så gott som hela året befinna sig truppstyrkor på övningar inom landet, särskilt — på grund av den tätare folkmängden — inom de huvudsakligen jordbrukande landskapen. Därvid behöva de militära befälhavarna ofta göra avtal med jordbrukarna om rätt att få beträda deras mark för anordnande av fältskjutningar eller andra övningar. Då skulle vid dessa avtals uppförande nödig hänsyn kunna tagas till jordbrukets trängande behov av arbetskraft. Även för statsverket skulle rätt avsevärda summor kunna inbesparas, om t. ex. ett kompani eller en bataljon bärgade grödan åt de jordbrukare, å vilkas ägor de militära övningarna bedrivs, varigenom ersättning för markskada kunde nedbringas eller bortfalla. Här måste full rörelsefrihet i omdöme och beslut lämnas de militära befälhavarna, vilka ansvara för att övningarnas gång ej missriktas och deras effekt för försvaret ej äventyras. När militära skördeåtgärder vid-

tagits i de krigförande länderna, där all kraft måste insättas på landets försvar, så visar detta, att nöden varit en god hjälp vid riksförvaltningens befrielse från byråkratisk slentrian i denna sak.

Den byråkratism, som är den svenska rättskänslans kroniska lidande, har i regeln hindrat praktiska och för landet nyttiga uppslag i fråga om förtroendefull samverkan mellan militären och jordbrukaren. En gång lät en kapten sina soldater förbättra en väg till befolkningens nytta och genast blev han anmäld och skandaliserad i pressen som en förbrytare. Om han genom sin behjärtansvärda åtgärd åsidosatt sin plikt att väl utbilda sin trupp, så hade det ju visat sig vid de ofta återkommande inspektioner, som varje trupputbildare är underkastad. Goda vägförbindelser äro även ett livsvillkor för en opererande armé, och neutralitetsvakten har på mer än ett ställe i landet tvingat fram behovet av militära åtgärder i denna riktning.

Då skörden hållit på att förfaras i brist på arbetskraft, har regeringen brukat utfärda tillstånd för truppförbandscheferna att lämna de värnpliktige några dagars skördepermission, särskilt under regementsmötet på hösten. Sällan har denna åtgärd medfört något gagn för jordbruket utan blott trasslat till den militära övningsplanen genom att truppenheterna sprängts sönder. Den värnpliktige får t. ex. fyra dagars skördepermission, och då han väl hinner hem kanske det börjar regna, om han vill bärga skörden, eller också finner han det bekvämare att även vid vackert väder slå dank under den beviljade ledigheten. Han har ingen kontroll över sig, och ytterst få unga värnpliktige ha eget jordbruk att ansvara för.

Skall någon effekt utfås för jordbruket av en militär hjälp, så bör denna lämnas antingen under militärt befäl, såsom i det föregående antytts, eller också genom en längre tids ledighet för jordbrukande värnpliktige. Den senare vägen kan ej beträdas, vare sig under rekrytskolan eller regementsmötet, utan måste man då, där så ske kan, utan att den militära utbildningen därav blir lidande, gå den förstnämnda vägen. Där emot torde det ej vara omöjligt att med de äldre, för krigstjänstgöring (neutralitetsvakt) inkallade årsklasserna använda förfaringssättet med längre ledighet för utkommenderade jordbrukare och deras arbetare. Genom upplysningar från arbetsförmedlingsanstalterna i de olika länen skulle behovet av arbetskraft för jordbruket kunna konstateras, och, om god vilja förefinnes och neutralitetsvakten ordnas mer praktiskt med ökad teknisk utrustning, ett planmässigt permissionssystem kunna uppgöras, som främst på grund av livsmedelsfrågans vikt för landet bör komma jordbruket till godo.

På grund av vad jag sålunda anført hemställes,

att riksdagen ville hos Kungl. Maj:t anhålla,
dels att Kungl. Maj:t täcktes vidtaga sådana åtgärder,
att militär hjälp kan vid trängande behov lämnas jordbruket
för skördens inbärgande och att sådan hjälp, där så ske
kan, lämnas i anslutning till avtals upprättande mellan trupp-
förbanden och markägaren angående militära övningar;
dels att längre ledighet från militär tjänstgöring, där
så ske kan utan att rikets säkerhet äventyras, beredes värn-
pliktiga, som ha stadigvarande tjänst inom jordbruket och
vilka inkallats till krigstjänstgöring.

Stockholm den 26 januari 1917.

Ernst Liljedahl.
